

Besluit Openbaar

Ons kenmerk: ACM/DJZ/2016/207216_OV

Zaaknummer: 15.0001.52.1.01

Datum:

Besluit van de Autoriteit Consument en Markt als bedoeld in artikel 7:11 van de Algemene wet bestuursrecht naar aanleiding van het bezwaar van de Vereniging Energie-Nederland (hierna: Energie-Nederland) van 12 november 2015, aangevuld bij brief van 22 december 2015, tegen het besluit van ACM van 2 oktober 2015 inzake de Allocation Rules for Forward Capacity Allocation (hierna: EU HAR), de wijziging van de Netcode Elektriciteit en de Shadow Allocation Rules.

**Pagina
1/12**

Muzenstraat 41 | 2511 WB Den Haag
Postbus 16326 | 2500 BH Den Haag

T 070 722 20 00 | F 070 722 23 55
info@acm.nl | www.acm.nl | www.consuwijzer.nl

1 Verloop van de procedure

- 1.1 Op 13 juli 2015 heeft ACM van TenneT TSO B.V. (hierna: TenneT) een verzoek ontvangen ter goedkeuring van de EU HAR inclusief Annex 1 en Annex 2 behorende bij de EU HAR. Het verzoek is gewijzigd op 17 september 2015. Op 9 juli 2015 heeft ACM van Netbeheer Nederland een voorstel ontvangen tot wijziging van de voorwaarden zoals bedoeld in artikel 31 van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet). Het voorstel bevat wijzigingen van de Netcode Elektriciteit. Op 4 en 14 september 2015 heeft ACM gewijzigde codewijzigingsvoorstellen ontvangen. Op 13 juli 2015 heeft ACM van TenneT een verzoek ontvangen tot wijziging van de Shadow Allocation Rules. Op 31 juli 2015 en 22 september 2015 heeft ACM gewijzigde versies van de Shadow Allocation Rules van TenneT ontvangen.
- 1.2 Bij besluit van 2 oktober 2015 heeft ACM beslist op deze verzoeken.
- 1.3 Op 12 november 2015 heeft ACM het bezwaar van Energie-Nederland tegen het besluit van 2 oktober 2015 ontvangen. ACM heeft de inhoudelijke gronden van dit bezwaar op 22 december 2015 ontvangen.
- 1.4 Bij brieven van 21 januari 2016 zijn Energie-Nederland, TenneT en Netbeheer Nederland uitgenodigd voor een hoorzitting op 15 februari 2016.
- 1.5 Bij brief van 3 februari 2016 heeft ACM medegedeeld dat voor een zorgvuldige heroverweging van het besluit van 2 oktober 2015 nader onderzoek nodig is naar de welvaartseffecten van de introductie van financiële transmissierechten opties (hierna: FTRs¹) op de Nederlands-Belgische grensverbindingen. ACM heeft voorts medegedeeld dat de beslistermijn wordt opgeschort tot de datum van het uitbrengen van het definitieve rapport door het externe onderzoeksbureau, alsmede dat de op 15 februari 2016 geplande hoorzitting geen doorgang vindt.
- 1.6 Op 13 mei 2016 heeft ACM aan Frontier Economics de opdracht gegund voor het onderzoek naar de welvaartseffecten van de introductie van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen.
- 1.7 Op 22 augustus 2016 heeft Frontier Economics het rapport "*Welfare Effects of a Transition from PTR to FTR on the Dutch-Belgian Cross-Border Connections*", gedateerd 19 augustus 2016, aan ACM doen toekomen.
- 1.8 Bij brieven van 23 augustus 2016 heeft ACM het rapport gestuurd naar Energie-Nederland, TenneT en Netbeheer Nederland. Daarbij heeft ACM een termijn van vier weken gesteld voor het indienen van een zienswijze naar aanleiding van het rapport. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

---

¹ *Financial Transmission Rights.*

- 1.9 Op 21 oktober 2016 heeft een hoorzitting plaatsgevonden waar partijen hun standpunten hebben toegelicht. Van de hoorzitting is een verslag gemaakt. Het verslag is op 28 november 2016 naar partijen gestuurd.

2 Het bestreden besluit

- 2.1 De Nederlandse elektriciteitsmarkt is gekoppeld aan de elektriciteitsmarkten van de Centraal West Europese Regio (België, Duitsland, Frankrijk en Luxemburg), Noorwegen en Groot-Brittannië. Verbindingen over de landsgrenzen maken doorvoer van elektriciteit tussen de verschillende landen mogelijk.
- 2.2 Bij besluit van 2 oktober 2015 heeft ACM (i) de in de EU HAR, Annex 1 en Annex 2 neergelegde congestiebeheersprocedures goedgekeurd, (ii) de voorwaarden als bedoeld in artikel 31 van de E-wet vastgesteld, met dien verstande dat de Netcode Elektriciteit wordt gewijzigd conform de wijzigingen opgenomen in Bijlage 4 bij het besluit van 2 oktober 2015, en (iii) de in de Shadow Allocation Rules neergelegde congestiebeheersprocedures goedgekeurd. Dit betrof een vrijwillige vroegtijdige implementatie van de verplichting van de Richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing op de langere termijn² om één geharmoniseerde set van regels binnen de EU voor veilingen van lange termijn capaciteit op de grensverbindingen te ontwikkelen. De EU HAR is tot stand gekomen door overleg tussen de verschillende transmissiesysteembeheerders in de Europese Unie.
- 2.3 In Annex 1 bij de EU HAR zijn de grensverbindingen opgenomen waarvoor lange termijn transmissierechten worden geveild en tevens het type lange termijn transmissierechten per grens. Annex 1 voorziet in FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen.
- 2.4 De wijziging van de Netcode strekt ertoe tegenstrijdigheden en overlappingen met de EU HAR op te heffen.
- 2.5 De Shadow Allocation Rules voorzien in een *fallback* procedure indien de prijskoppeling van de dag-vooruit markten niet beschikbaar is.

3 Bezwaargronden

- 3.1 Energie-Nederland kan zich niet verenigen met de EU HAR voor zover deze voorziet in de introductie van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen. Zij is van mening dat aan de introductie van FTRs op dit moment bezwaren zijn verbonden. Energie-Nederland beoogt voortzetting van de huidige situatie waarin fysieke transmissierechten (hierna: PTRs³) op de grensverbindingen kunnen worden gebruikt.

---

² Zie Verordening (EU) 2016/1719 van de Commissie van 26 september 2016 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing op de langere termijn.

³ Physical Transmission Rights.

Besluit Openbaar

- 3.2 Energie-Nederland betoogt voorts dat ACM ten onrechte ervan uitgaat dat de invoering van FTRs belangrijke welvaartsvoordelen tot gevolg heeft. Volgens haar worden de eventuele voordelen pas duidelijk als op elke Nederlandse grens FTRs worden ingevoerd.
- 3.3 Volgens Energie-Nederland wordt ten onrechte het overbodig worden van nominatieprocedures als voordeel aangemerkt. Zij wijst erop dat een partij zonder infrastructuur om te nomineren ook bij PTRs al kan deelnemen aan de markt.
- 3.4 Energie-Nederland heeft voorts aangevoerd dat met de invoering van FTRs meer transactiekosten zullen worden gemaakt, omdat kosten worden gemaakt voor het handelen op de dag-vooruit beurzen om een grensoverschrijdende positie te sluiten.
- 3.5 Energie-Nederland is van mening dat vanwege het ontbreken van de mogelijkheid om te nomineren weliswaar kan worden uitgegaan van meer biedingen op de dag-vooruitmarkt, maar dat niet aannemelijk is dat deze biedingen leiden tot meer liquiditeit en efficiëntere prijsvorming op die markt.
- 3.6 Energie-Nederland betoogt dat het systeem van FTRs als nadeel heeft dat een energieleverancier mogelijk niet kan voldoen aan zijn leveringsverplichting indien onvoldoende aanbod is op de dag-vooruitmarkt in België. In dit verband wijst zij op onzekerheden met betrekking tot kernenergie in België. In geval van een aanbodtekort op de Belgische dag-vooruitmarkt loopt de leverancier een financieel risico in geval hij niet voldoet aan zijn leveringsverplichting. Energie-Nederland is van mening dat in geval van een systeem van FTRs mitigerende maatregelen zouden moeten worden getroffen om de risico's op te vullen.
- 3.7 Energie-Nederland is van mening dat het voor een goed werkende termijnmarkt van belang is dat een leverancier die over de grens elektriciteit levert, dezelfde mate van leveringszekerheid heeft als een binnenlandse leverancier. Zij stelt dat binnenlandse partijen de levering voorafgaand aan de dag-vooruit beurs via een termijncontract kunnen vastleggen. Hierdoor worden zij niet geraakt door het gedeeltelijk niet opvullen van biedingen tijdens de dag-vooruit beurs, hetgeen een ongelijke situatie oplevert.
- 3.8 Energie-Nederland heeft erop gewezen dat zij niet principieel tegen de invoering van FTRs is, omdat een systeem van FTRs in de toekomst van toegevoegde waarde kan zijn bij de ontwikkeling van een goed werkende Europese markt voor stroom.
- 3.9 Energie-Nederland stelt dat de overgang naar FTRs bezwaarlijk is, omdat niet op elke Nederlandse grens FTRs worden ingevoerd. Op de hoorzitting heeft Energie-Nederland gesteld dat indien FTRs tegelijk op de Nederlands-Duitse grens en de Nederlands-Belgische grens zouden worden ingevoerd, haar bezwaar zou komen te vervallen.
- 3.10 Gezien vorenstaande bezwaren is Energie-Nederland van mening dat het bestreden besluit, voor zover het betreft de introductie van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen, zich niet verdraagt met de artikelen 3;2 (zorgvuldigheid), 3;4

(evenredigheid) en 3:46 (motivering) van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 26a, eerste lid, van de E-wet.

4 Juridisch kader

4.1 De hierna genoemde regelgeving vormt het kader voor de beslissing op bezwaar.

4.2 Artikel 5, zesde lid, van de E-wet luidt:

“6. De Autoriteit Consument en Markt beslist over de goedkeuring van de door de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet gehanteerde congestiebeheersprocedures voor landsgrensoverschrijdende netten.”

4.3 Artikel 16 van de E-wet luidt:

“1. De netbeheerder heeft in het kader van het beheer van de netten in het voor hem krachtens artikel 36 of 37 vastgestelde gebied tot taak:

(...).

15. Voordat de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet congestiebeheersprocedures hanteert voor landsgrensoverschrijdende netten, legt hij deze procedures ter goedkeuring voor aan de Autoriteit Consument en Markt.

(...).”

4.4 Artikel 26a van de E-wet luidt:

“1. Een netbeheerder hanteert voorwaarden die redelijk, objectief en niet discriminerend zijn”.

4.5 Artikel 31 van de E-wet luidt:

“1. Met inachtneming van de in artikel 26b bedoelde regels en de in artikel 6 van verordening 714/2009 bedoelde netcodes zenden de gezamenlijke netbeheerders aan de Autoriteit Consument en Markt een voorstel voor de door hen jegens afnemers te hanteren voorwaarden met betrekking tot:

a. de wijze waarop netbeheerders en afnemers alsmede netbeheerders zich jegens elkaar gedragen ten aanzien van het in werking hebben van de netten, het voorzien van een aansluiting op het net en het uitvoeren van transport van elektriciteit over het net.

(...)

4. In de voorwaarden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, kunnen voorwaarden worden gesteld omtrent het bepalen van de omvang van de capaciteit voor het transport van elektriciteit over het landsgrensoverschrijdend net en voor het toewijzen van de beschikbare capaciteit op dat net, waaronder tevens begrepen wordt het veilen van capaciteit dan wel het volgens een andere marktconforme methode toewijzen van capaciteit, en het toewijzen van capaciteit die een afnemer niet gebruikt. De voorwaarden kunnen de nodige voorzieningen bevatten gericht op het voorkomen van belemmeringen voor goede marktwerking.

5. De omvang van de capaciteit die toegewezen kan worden door middel van een veiling of een andere marktconforme methode is ten hoogste de totale omvang van de capaciteit voor het transport van elektriciteit over het landsgrensoverschrijdend net na aftrek van:

a. de hoeveelheid capaciteit die de netbeheerder van het landelijk hoogspanningsnet

reserveert om noodzakelijk transport van elektriciteit in het kader van Consument en Markt te bepalen doelen.

(...).

4.6 Artikel 36 van de E-wet luidt:

1. De Autoriteit Consument en Markt stelt de tariefstructuren en voorwaarden vast met inachtneming van:

a. het voorstel van de gezamenlijke netbeheerders als bedoeld in artikel 27, 31 of 32 en de resultaten van het overleg, bedoeld in artikel 33, eerste lid,

(...)

c. het belang van de bevordering van de ontwikkeling van het handelsverkeer op de elektriciteitsmarkt,

(...)

f. het belang van een objectieve, transparante en niet discriminatoire handhaving van de energiebalans op een wijze die de kosten weerspiegelt,

g. de in artikel 26b bedoelde regels,

h. verordening 714/2009 en de richtlijn en

i. artikel 15 van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG (PbEU 2012, L 315).

2 De Autoriteit Consument en Markt stelt de voorwaarden niet vast dan nadat zij zich met inachtneming van artikel 5 van de richtlijn ervan vergewist heeft dat de voorwaarden de interoperabiliteit van de netten garanderen en objectief, evenredig en niet-discriminatoire zijn, alsmede voor zover dat op grond van de notificatierichtlijn noodzakelijk is, aan de Europese Commissie in ontwerp zijn meegedeeld en de van toepassing zijnde termijnen, bedoeld in artikel 9 van de notificatierichtlijn, zijn verstreken.

3. Indien een voorstel als bedoeld in artikel 27, 31 of 32 naar het oordeel van de Autoriteit Consument en Markt in strijd is met het belang, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, c, d, e of f, met de regels, bedoeld in het eerste lid, onderdelen g en h, of of met de eisen, bedoeld in het tweede lid, draagt de Autoriteit Consument en Markt de gezamenlijke netbeheerders op het voorstel onverwijld zodanig te wijzigen dat deze strijd wordt opgeheven. Artikel 4:15 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing.

4. Indien de gezamenlijke netbeheerders niet binnen vier weken het voorstel wijzigen overeenkomstig de opdracht van de Autoriteit Consument en Markt, bedoeld in het derde lid, stelt de Autoriteit Consument en Markt de tariefstructuren of de voorwaarden vast onder het aanbrengen van zodanige wijzigingen dat deze in overeenstemming zijn met de belangen, bedoeld in het eerste lid, onderdelen b tot en met f, met de regels, bedoeld in het eerste lid, onderdelen g en h, en met de eisen, bedoeld in het tweede lid.

5 Overwegingen

Afbakening van het geschil

- 5.1 Op de hoorzitting heeft Energie-Nederland aangegeven dat haar bezwaar zich alleen richt tegen het bestreden besluit voor zover dat betrekking heeft op de invoering van FTRs in plaats van PTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen. Het bezwaar is niet gericht tegen de EU HAR.

Verskil PTRs – FTRs

- 5.2 In de EU HAR zijn twee typen transmissierechten opgenomen: PTRs met een *Use-It-Or Sell-It* bepaling en FTRs. Per grens worden ofwel PTRs ofwel FTRs aangeboden.
- 5.3 PTRs stellen de deelnemer in staat om een hoeveelheid capaciteit voor gebruik te nomineren op de grensverbinding (*Use-It*). Indien de deelnemer de capaciteit niet nomineert voor gebruik, wordt de capaciteit automatisch verkocht op de betreffende dag-vooruitmarkt (*Sell-It*). De deelnemer ontvangt vervolgens een financiële vergoeding die gelijk is aan het prijsverschil tussen de dag-vooruitmarkten van de landen die verbonden zijn door de grensverbinding.
- 5.4 In geval van FTRs heeft de houder niet de mogelijkheid om capaciteit te nomineren voor gebruik. De capaciteit wordt dan door het Veilingplatform automatisch doorverkocht op de dag-vooruitmarkt. De deelnemer heeft vervolgens recht op een vergoeding die gelijk is aan het prijsverschil tussen de dag-vooruitmarkten die zijn verbonden door de grensverbinding. Uitvoering van een langetermijncontract vindt in dit geval plaats via de desbetreffende dag-vooruitmarkten.

Rapport Frontier Economics

- 5.5 In het rapport van Frontier Economics wordt geconstateerd dat er geen bewijs is dat de invoering van FTRs in plaats van PTRs op de Nederlands-Belgische grensverbinding een significante stijging dan wel daling van de welvaart tot gevolg heeft.
- 5.6 Frontier Economics stelt dat FTRs in twee opzichten een licht voordeel boven PTRs hebben.
- 5.7 In het rapport wordt als voordeel aangemerkt dat in geval van FTRs geen nominatieprocedures hoeven te worden gevolgd. Het gebruik van lange termijn transmissierechten en bepaalde processen gerelateerd aan *flow-based* marketkoppeling worden hierdoor vereenvoudigd. Frontier Economics geeft aan dat als er in heel Europa FTRs zouden worden geïntroduceerd, waarbij geen nominatieprocedures nodig zijn, het niet meer nodig zou zijn om deze nominatieprocedures te harmoniseren voor alle grensverbindingen. Verder geeft Frontier Economics aan dat de relatief beperkte kosten van het nomineren worden vermeden in geval van FTRs. Het is volgens Frontier Economics echter aannemelijk dat de vermeden kosten met betrekking tot beide aspecten geen materieel welvaartseffect hebben.

- 5.8 Volgens het rapport heeft een ander voordeel betrekking op de mogelijkheden voor een transmissiesysteembeheerder om toegewezen zoneoverschrijdende capaciteit te verminderen. Volgens TenneT kan toegewezen capaciteit in het geval van FTRs in de praktijk op een later moment worden verminderd dan in geval van PTRs. In geval van PTRs is het volgens TenneT namelijk veel moeilijker om capaciteit van reeds genomineerde PTRs te verminderen. Dit kan belangrijk zijn omdat het betekent dat de transmissiesysteembeheerder bij FTRs langer met de beslissing tot beperking van reeds toegewezen zoneoverschrijdende capaciteit kan wachten, aldus Frontier Economics. TenneT kan deze beslissing over vermindering derhalve op een tijdstip nemen waarop het meer informatie heeft. Dit betekent dat in het geval van FTRs het minder waarschijnlijk is dat de capaciteit onnodig wordt verminderd dan wel onterecht niet wordt verminderd vanwege prognosefouten. Een verkeerde beslissing over vermindering kan tot een minder efficiënte marktuitkomst leiden. Echter, de frequentie en omvang van deze prognosefouten (en dus de omvang van het potentiële voordeel van een overstap naar FTRs) is volgens Frontier Economics moeilijk in te schatten.

Opvattingen Energie-Nederland en TenneT over rapport Frontier Economics

- 5.9 Energie-Nederland heeft op de hoorzitting medegedeeld dat het onderzoek van Frontier Economics goed is uitgevoerd. Zij deelt de kwalitatieve analyse in het rapport. Energie-Nederland is van mening dat in het rapport geen harde uitspraken over mogelijke welvaartsvoordelen en andere voordelen van de invoering van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen worden gedaan
- 5.10 TenneT heeft de bevindingen in het rapport van Frontier Economics ook onderschreven. Zij stelt dat het rapport erg gericht is op de vraag of de invoering van FTRs specifiek op de Nederlands-Belgische grensverbindingen welvaartsvoordelen tot gevolg heeft. Volgens TenneT is het belang bij het bestreden besluit echter met name gelegen in de verdere ontwikkeling van de elektriciteitsmarkt. In dat kader is het bestreden besluit slechts een tussenstap. Het is volgens TenneT niet reëel om elke tussenstap te beoordelen op het aspect welvaartsvoordeel.

Welvaartsvoordelen

- 5.11 ACM concludeert met inachtneming van de analyse daarvan in het Frontier rapport dat de introductie van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen niet tot een significante welvaartsverandering leidt.
- 5.12 In zoverre wordt de motivering met betrekking tot de welvaartsvoordelen ten gevolge van een introductie van FTRs in het besluit van 2 oktober 2015 herzien.

Toename transactiekosten

- 5.13 Volgens het rapport van Frontier Economics is het aantal transacties op de dag-vooruitmarkt in de praktijk niet toegenomen na de invoering van FTRs op de Nederlands-Belgische

grensverbindingen. Daarom ziet ACM geen aanleiding om uit te gaan van een stijging van de transactiekosten. ACM concludeert daarom dat er geen aanwijzingen zijn voor een negatief welvaartseffect ten gevolge van de introductie van FTRs door toegenomen transactiekosten.

Situatie van onvoldoende aanbod in België

- 5.14 De overige bezwaargronden zien op de situatie en mogelijke ontwikkelingen in België.
- 5.15 Met betrekking tot de mogelijkheid van onvoldoende aanbod van elektriciteit op de door de beurs georganiseerde dag-vooruitmarkt in België wordt in het rapport van Frontier Economics het volgende aangegeven. Wanneer de kans op een tekort bestaat zal Elia, de Belgische netbeheerder de strategische reserve activeren. De strategische reserve wordt op de bedoelde dag-vooruitmarkt ingeboden. Op het moment dat er in een bepaald kwartier (een deel van) de strategische reserve wordt geactiveerd en de *structural shortage indicator* positief is, wordt in dat kwartier een forfaitaire onbalansprijs van 4.500,00 euro per MWh toegepast⁴. Een onbalansprijs wordt verrekend aan marktpartijen die op dat moment in onbalans zijn.
- 5.16 Indien de inzet van de strategische reserve onvoldoende is om de gehele vraag op de dag-vooruitmarkt te dekken, kunnen niet alle vraagbiedingen volledig worden gehonoreerd. Zij worden op een pro-rata basis gehonoreerd. Partijen die van de dag-vooruitmarkt afhankelijk zijn, kunnen dan in onbalans zijn voor het deel van de vraagbieding dat niet wordt gehonoreerd. Voor dat deel geldt de onbalansprijs van 4.500,00 euro per MWh.
- 5.17 In het geval van PTRs kunnen partijen tot de nominatiedeadline het gebruik van grenscapaciteit nomineren. Partijen die hebben genomineerd, zijn niet blootgesteld aan de onbalansprijs, ten minste niet op basis van een tekort op de dag-vooruitmarkt. In het geval van FTRs kunnen partijen niet nomineren. Op het moment dat zij niet op een andere manier dan inkoop op de door de beurs georganiseerde dag-vooruitmarkt (zoals het benutten van productie in België, inkoop op de OTC markt of het bilateraal afsluiten van een contract) aan hun verplichtingen kunnen voldoen, ondervinden zij een nadeel in vergelijking met de situatie waarin zij hadden kunnen nomineren. FTRs bieden een risico-indekking voor het prijsverschil tussen de prijs op de Nederlandse dag-vooruitmarkt en de prijs op de Belgische dag-vooruitmarkt. De risico-indekking via FTRs in de hiervoor bedoelde situatie geldt tot de maximumprijs van 3000,00 euro. Het verschil tussen de onbalansprijs van 4.500,00 euro en de maximumprijs op de Belgische dag-vooruitmarkt van 3.000,00 euro wordt niet door FTRs afgedekt. FTRs bieden namelijk geen risico-indekking voor het verschil tussen de (maximum)prijs op de Belgische dag-vooruitmarkt en de onbalansprijs.

---

⁴ Elia System Operator, Werkingsregels voor de strategische reserve. Overeenkomstig artikel 7 van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt.

- 5.18 Frontier Economics is van mening dat het risico van onvoldoende aanbod op de dag-vooruit markt in België klein is, in aanmerking genomen dat de onbalansprijs van 4.500,00 euro per MWh tot dusverre nog nooit is toegepast.
- 5.19 Energie-Nederland stelt dat de strategische reserve in 2014 in België is ingevoerd met het oog op een mogelijk tekort. Dit suggereert dat er sprake zou zijn van een groot risico. ACM merkt op dat de strategische reserve juist is ingesteld om een aanbodtekort op de dag-vooruitmarkt te voorkomen.⁵ In het rapport van Frontier Economics wordt bovendien aangegeven dat het risico klein is dat Nederlandse houders van FTRs zijn blootgesteld aan het verschil tussen de maximumprijs op de Belgische dag-vooruitmarkt en een onbalansprijs van 4.500,00 per MWh.
- 5.20 Voorts heeft Energie-Nederland niet aannemelijk gemaakt dat – in geval het op zich geringe risico zich verwezenlijkt – sprake is van een risico dat afwijkt van normale marktrisico's. De onbalansprijs vormt een normaal onderdeel van de elektriciteitsmarkt. Hij geldt in beginsel voor alle marktpartijen. Marktpartijen zijn bekend met de werking van de regels voor de strategische reserve en onbalans en kunnen, mochten zij dit nodig achten, hierop anticiperen. Zoals Frontier Economics ook opmerkt is het mogelijk dat marktpartijen bij de aankoop van FTRs rekening houden met dit risico en dat dit leidt tot een lagere prijs van FTRs.
- 5.21 Overigens heeft de Belgische regulator CREG in zijn recente beslissing over de EU HAR het volgende vastgesteld: “57. *In geval van activatie van de strategische reserves en het hanteren van onevenwichtstarieven van 4.500 €/MWh, zal de CREG erover waken dat het gebruik van FTR Options dezelfde hedgingmogelijkheden tegen dit onevenwichtstarief biedt als het gebruik van PTRs met UIOSI.*”⁶ In dat geval is er evenmin grond voor de bezwaren van Energie-Nederland.

FTRs alleen op de Nederlands-Belgische grensverbindingen

- 5.22 Het bezwaar van Energie-Nederland dat de overgang naar FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen bezwaarlijk is, omdat op de Nederlands-Duitse grensverbindingen geen FTRs worden ingevoerd, acht ACM niet onderbouwd. Energie-Nederland heeft niet aannemelijk gemaakt dat het bestaan van verschillende typen transmissierechten op de genoemde grenzen naast elkaar op zich bezwaarlijk is en dat de invoering van FTRs op alleen de Nederlands-Belgische grensverbindingen andere gevolgen heeft voor die grensverbindingen dan in het geval van invoering van FTRs op beide grenzen. Voorts kan naar het oordeel van ACM ook een beperkte invoering van FTRs worden beschouwd als een relevante positieve ontwikkeling voor de Europese marktintegratie op het gebied van

---

⁵ CREG, <http://www.creg.be/nl/producte9.html>.

⁶ BESLISSING (B)161013-CDC-1569 over “het voorstel van de NV Elia System Operator van de methode voor de toewijzing van de beschikbare jaar- en maandcapaciteiten voor energie-uitwisselingen met andere biedzones aan de toegangsverantwoordelijken alsook de toewijzingsregels van dagcapaciteit middels schaduwveilingen”,

13 oktober 2016. <http://www.creg.info/pdf/Beslissingen/B1569NL.pdf>

elektriciteit.

Verskil met binnenlandse leverancier in België

- 5.23 Producenten met productiecapaciteit in België die niet zijn aangewezen op de dag-vooruitmarkt in België zijn mogelijk in het voordeel op het moment dat er ondanks activatie van de strategische reserve een aanbodtekort is op de dag-vooruitmarkt in België. Het is echter mogelijk dat Nederlandse houders van FTRs ook productiecapaciteit in België hebben, op de OTC inkopen of bilateraal handelen. Belgische handelaren zonder productiecapaciteit die zijn aangewezen op de Belgische dag-vooruitmarkt, hebben hetzelfde probleem als Nederlandse houders van FTRs zonder productiecapaciteit, op het moment dat er een aanbodtekort is op de Belgische dag-vooruitmarkt. Bovendien is het de vraag of Belgische marktpartijen met voldoende zekerheid van tevoren kunnen inschatten dat de strategische reserve zal worden ingezet en dat deze inzet onvoldoende zal zijn waardoor deze marktpartijen, zoals Energie-Nederland aangeeft, “met een termijncontract hun levering al voor de dag-vooruit veilingen vastleggen.” Voor zover deze Belgische marktpartijen dat wel van tevoren zouden kunnen inschatten, zal dit naar verwachting in gelijke mate gelden voor Nederlandse houders van FTRs. Deze Nederlandse houders van FTRs zouden dan ook in principe de hiervoor genoemde alternatieven hebben van eventuele eigen productiecapaciteit in België, OTC handel of bilaterale handel. Gelet op het voorgaande ziet ACM geen grond om ervan uit te gaan dat de introductie van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen in strijd met artikel 26a van de E-wet niet voldoet het vereiste dat voorwaarden redelijk, objectief en niet-discriminerend dienen te zijn.

Conclusie

- 5.24 Hoewel anders dan waar in het bestreden besluit van is uitgegaan de invoering van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen geen significante verandering in welvaart oplevert, zijn er wel lichte voordelen zoals aangegeven in randnummers 5.6 tot en met 5.8. Op het niveau van de transactiekosten heeft de invoering van FTRs geen aantoonbare invloed. Verder is niet aannemelijk dat het risico van onvoldoende aanbod van elektriciteit op de dag-vooruitmarkt in België groot is en voor Nederlandse houders van FTRs verder gaat dan het normale marktrisico. Ook is niet aannemelijk dat de door Energie-Nederland aangevoerde bezwaargronden tegen de invoering van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen anders zouden moeten worden beoordeeld in geval FTRs ook op de Nederlands-Duitse grensverbindingen zouden zijn ingevoerd. Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen, is ACM van oordeel dat het besluit, voor zover het betreft de introductie van FTRs op de Nederlands-Belgische grensverbindingen, niet in strijd is met de artikelen 3:2, 3:4 en 3:46 van de Algemene wet bestuursrecht. Hierbij is ook in aanmerking genomen de naar aanleiding van het rapport van Frontier Economics aangevulde motivering.
- 5.25 Gelet op het voorgaande concludeert ACM onder aanvulling van de motivering van het bestreden besluit dat het bezwaar van Energie-Nederland ongegrond is.

**Besluit
Openbaar**

6 Dictum

Autoriteit Consument en Markt:

verklaart het bezwaar van Energie-Nederland ongegrond.

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

mr. C.A. Fonteyn
Bestuursvoorzitter

12/12

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking beroep instellen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven, Postbus 20021, 2500 EA, 's-Gravenhage.